

73. zjazd chemikov

Milé kolegyně a kolegové, vážení čtenáři,

je tomu právě rok, co jste mohli číst úvodník *Chemických listů* 114 (10) věnovaný 72. sjezdu chemiků, který charakterizoval tehdejší čas jako „mimořádnou a nejistou dobu“. Samozřejmě, že příčinou byl koronavirus způsobující onemocnění COVID-19. A to jsme ještě netušili, co vše je před námi. Zmíněný sjezd patřil nadlouho mezi světlé výjimky akcí realizovaných prezenčně, neboť vzápětí se vědecký svět opět ponořil do času rušených nebo „online“ konferencí s mnoha přihlášenými, avšak s diskutabilním přínosem pro život vědecké obce. Rok se s rokem sešel a „doba koronavirová“ nebyla ještě zdaleka zažehnána. Těžko by proto někdo spočítal, kolik bezesných nocí prožívali organizátoři 73. sjezdu chemiků při obavách, jestli dostanou od odpovědných míst zelenou k organizování sjezdu, nebo se pro popradský okres změní barva na covidovém semaforu na červenou a akce pro předpokládaný velký počet účastníků bude muset být zrušena. Můžeme jen věst dohady, nakolik bylo datum sjezdu koordinováno tajnými domlouvami se Svatým stolcem, tedy s návštěvou papeže Františka na Slovensku – obdobím, kdy byla vysoká pravděpodobnost, že zákaz hromadných shromáždění nebude vydán. Nakonec vše klaplo a, i když za přísných hygienických opatření, letošní 73. sjezd chemiků mohl být dne 6. 9. 2021 v podvečerních hodinách jako již tradičně v hotelu Bellevue ve Starém Smokovci slavnostně zahájen.

Kombinace „vyhladovění“ po fyzicky realizovaných konferencích a malebném prostředí Vysokých Tater přilákala na čtyři stovky účastníků (z toho cca 170 z České republiky) (příznivě si otevřeně – i v souladu s očekáváními, že návazných akcí spojených s návštěvou Svatého otce se zúčastnilo o trochu více lidí, možná i díky nekolidujícím termínům). Nicméně zájem o sjezd byl takový, že ani tak velký hotel, jako je Bellevue ve Starém Smokovci, nebyl schopen uspokojit poptávku a účastníci museli využít ubytovacích kapacit dalších hotelů a penzionů v okolí. Akce byla natolik významná, že se nad ní rozhodl převzít záštitu ministr školství, vědy, výzkumu a sportu Slovenské republiky Branislav Gröhling.

Celý maraton byl zahájen plenární přednáškou v současnosti nejznámějšího slovenského vědce působícího v oblasti biochemie, molekulární biologie a onkologie, Dr. Pavla Čekana, nazvanou: „Development of Quantitative and Multiplex Diagnostic Technologies and Applications“. Po zahajovací večer následovaly čtyři dny vrchovatě naplněné přednáškami (téměř 160) či posterovými příspěvky (bezmála dvou stovek) účastníků. Aby prezentace a diskuse v sedmi sjezdových sekcích (Analytické chemie, Fyzikální chemie, Anorganické a materiálové chemie, Organické chemie, Vyučování a historie chemie, Aplikovaná chemie životního prostředí a polymerů, Chemprogress – chemických technologií), do nichž jejich garanti vybrali ty nejlepší přihlášené příspěvky, nebyly příliš monotónní a aby účastníci nezískali dojem, že existuje jen jejich obor

bádání, byla zasedání prokládána velmi zajímavými a poučnými vyzvanými přednáškami (přednášející: prof. RNDr. Renáta Oriňaková DrSc., PŘF UPJŠ v Košicích; doc. RNDr. Katarína Mikušová, DrSc., PŘF UK v Bratislavě; doc. Ing. Peter Szolcsányi, PhD., FChPT STU v Bratislavě; Dr. Peter Kasák, Qatar University v Kataru; Ing. Ján Matyašovský, Ph.D., ÚOCHB AV ČR v Praze). Pro nejlepší příspěvky se organizátorům podařilo vyjednat dvě speciální čísla impaktovaného časopisu *Monatshefte für Chemie – Chemical Monthly*. Pro studenty a postdoktorandy je k dispozici zvláštní číslo s podtitulem „Young Scientist Special Issue: Selected Papers from 73rd Annual Congress of the Slovak and Czech Chemical Societies“ a pro ostatní „Special Issue from 73rd Annual Congress of the Slovak and Czech Chemical Societies“. Obě budou publikována v roce 2022.

Studenti a mladí vědečtí pracovníci mohli přihlásit své prezentace do soutěže o „Cenu Marty Sališovej“, nazvané po významné slovenské vědkyni, vysokoškolské pedagožce, organizátorce a osobnosti těsně spjaté se Slovenskou chemickou společností. Z přihlášených účastníků soutěže bylo vybráno 10 finalistů (genderově zcela nevyváženě se jednalo pouze o mladé vědecké pracovníce bez jediného mužského zástupce) a před (genderově již vyváženější) porotou stál nelehký úkol vybrat čtyři nejlepší prezentované příspěvky a odměnit autorky první, druhou, třetí cenou a zvláštní „Cenou firmy Metrohm“. O další ocenění mohl „vědecký dorost“ soutěžit v rámci plakátové sekce. V tomto roce se jednalo o „IUPAC Poster Award“, „Cenu dekana Přírodovědecké fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika“, „Cenu dekana Fakulty chemické a potravinářské technologie STU“, „Cenu rektora Univerzity Komenského“ a „Cenu dekana Přírodovědecké fakulty Univerzity Komenského“. Vítězům i jejich školitelům, stejně jako jejich vědeckým týmům touto cestou gratulujeme.

Osobně chceme vysoce ocenit uskutečnění několika formálních i neformálních setkání zástupců Slovenské společnosti chemické (SCHS) a České společnosti chemické, během nichž byla diskutována vzájemná spolupráce, vyměněny poznatky z jejich činností a projednáno mnoho jiných témat. Ukázalo se, že taková setkání i v budoucnosti mohou být velmi prospěšná pro život obou společností.

Zatímco v přednáškových sálech a u posterů probíhal nelitostný souboj mezi nejnovějšími vědeckými poznatky prezentovanými účastníky všech věkových kategorií na straně jedné a lákavou okolní přírodou Vysokých Tater, která významně a neúprosně snižovala počet přítomných posluchačů a posluchaček, v předsáli se pokoušeli upoutat pozornost na svou stranu významné dodavatelské společnosti. Naše zraky upoutaly např. Optik Instruments, Chemistry Europe, Metrohm, Shimadzu, Měřicí technika Morava, ChemZi (pokud jsme někoho opomněli, nebylo to ve zlém úmyslu a předem se omlouváme).

Pořadatelé se postarali o bohatý společenský život ve formě at' již zmíněného uvítacího večírku, „pivního večera“, „vinného večera“, nebo slavnostního závěrečného večera spojeného s odevzdáváním ocenění, hudbou a tancem. Velkou pozornost ve večerních hodinách upoutala soutěž firmy Metrohm Česká republika, zastoupené Dr. Barathem. V jejím rámci se soutěžící snažili (s větší či menší úspěšností), pouze za pomoci zraku a čichu bez možnosti ochutnat, správně přiřadit k neoznačeným vzorkům názvy pěti alkoholických nápojů.

Kromě odborného a komerčního přínosu je nutné zmínit ještě jeden velmi důležitý aspekt proběhnuvšího sjezdu – osobní setkání. Jeho důležitost dokázala právě doba koronavirová. Konference, semináře a jiné akce konané online umožnily podstatně vyšší účast při vynaložení významně nižších, až téměř zanedbatelných finančních prostředků, přinesly možnost vyslechnout si příspěvky online i offline v pohodlí domácího prostředí a mnohé jiné výhody, ale na druhou stranu jen minimálně přispěly

k navázání spolupráce mezi pracovišti i jednotlivými vědeckými pracovníky. Nadšením z možnosti osobních setkání, diskusí, výměny poznatků a zkušeností byl prodchnut celý 73. sjezd chemiků.

Komu poděkovat za nadstandardní vynaložené organizační úsilí? Bylo by jich mnoho, ale uveďme alespoň předsedkyni SCHS RNDr. Moniku Jerigovou, PhD., místopředsedu SCHS doc. Ing. Lubomíra Švorce, PhD., čestného předsedu SCHS prof. Ing. Viktora Milatu, DrSc., hospodárku Ing. Michaelu Halinkovičovu (omlouváme se všem, na které se ve jmenném výčtu nedostalo). Zástupci České společnosti chemické by touto cestou rádi vyjádřili své poděkování za milé přijetí a péči, kterých se jim ze strany svých slovenských kolegů dostalo.

73. sjezd chemiků je již minulostí. Nicméně již v jeho průběhu zazněly upoutávky na 74. sjezd chemiků, který se bude konat v prostředí starobylého hanáckého města Olomouce v září 2022 (<https://sjezd74.csch.cz>).

Tomáš Navrátil a Jan John